

kwestie van beginsel, doch een kwestie van opportuniteit en doelmatigheid. Waarom? Socialisatie is een vrucht van den socialistenboom. En dus — want beginselen werken altijd door. Wat uit een verkeerd beginsel opkomt, is nooit een kwestie alleen maar van opportuniteit. Het is altijd „in-opportuniteit“, een verkeerd beginsel te laten stuivertje wisselen met een christelijk beginsel. Het kool-en-geit-systeem is altijd „in-opportuniteit“.

Maar zolang men niet afsteekt tot de wortelen van het socialisme (materialistische filosofie, gekoppeld aan een hegeliaansche, d.w.z. pantheïstische geschiedenis-filosofie) zal men tevergeefs zoeken naar een bruikbare „bloemlezing“ uit het marxistische gedachten-complex. De Heer mr G. E. v. Walsum — auteur van het hier geciteerde artikel, geeft zelf een illustratie bij deze woorden. Hij schrijft:

Duidelijker en sprekender dan een uitvoerige verhandeling demonstreert dit verhaal, hoe onze tegenstanders met de doorbraak in de knoop zitten. Een eerlijke en juiste uitspraak als die van Dr Thierry moet onder tafel gewerkt worden, omdat men nergens meer is, wanneer men zou toegeven, dat het socialisme in zijn meest voorkomende verschijningsvormen niet in strijd met het christendom is. Men kan zich het socialisme alleen van het lijf houden, wanneer het een levens- en wereldbeschouwing is en dan zal het tegen beter weten in een levens- en wereldbeschouwing zijn en blijven, ook al beweert het van zichzelf het tegendeel. Men wil hardnekkig de traditionele karaktertrekken van het socialisme vasthouden, men is bereid een caricatuur te maken van wat het socialisme van zichzelf zegt, omdat men er anders geen raad meer mee weet.

Tot zoover mr v. Walsum. Zijn bewering is in strijd met de feiten. De „jong-socialisten“ hebben getracht, zich van enkele filosofische grondleggende axioma's van Marx te ontdoen, maar het is hun niet gelukt. In mijn „De Openbaring van Johannes en het Sociale Leven“ (waarvan een herdruk op komst is) heb ik de voorbeelden daarvan aangehaald.

Nu is in het licht van bovengeciteerde uitspraken begrijpelijk de onzekerheid waarin zich een ander artikel (van den hoofdredacteur, dhr J. H. Scheps) beweegt. Het heeft tot titel:

Moeten wij besluit eerst in concentratiekampen zitten?

In dat artikel krijgt ons blad een beurt van „Doorbraak“. Wij zijn blij, want „Doorbraak“ zelf constateert, dat doodgewoon worden de dood is, zoowel voor de „doorbraak-menschen“, als voor de „anti-doorbraak-menschen“.

De Heer Scheps schrijft: „In cel en kamp hebben Protestanten en Rooms-Katholieken, Liberalen en Socialisten hun gesprekken gevoerd. Deze gesprekken waren open en rond. Er was geen politieke bijbedoeling, er was slechts het gemeenschappelijke gevaar en de op allen loerende dood. In cel en kamp vielen oude scheidingen weg en konden wij onomwonden spreken over de nieuwe mogelijkheden. Die wij hoopten te zullen zien en te maken.“

De bevrijding is gekomen. Het gesprek is gestaakt en de politieke partijen en groepen konden zich vrij organiseren. Iedere Nederlander was, politiek gesproken, vrij om te gaan en te staan waar hij wilde.

De bevrijding is al weer langer feit dan de bezetting heeft geduurd. Nederland heeft zijn vijand verslagen gezien en de kampen zien leeglopen. De gesprekken in cel en kamp hebben hun einde gevonden en de sprekers en de hoorders en de debaters zijn aan de arbeid getogen.

Vandaag, bij de komst van de jaardag onzer bevrijding, staan wij allen in nieuwe slagorde en woedt de politieke kamp al enige felle jaren. Ministeries zijn gekomen en gegaan en het aantal lieden die het bewind hebben gevoerd is reeds beduidend“.

Tot zoover even de Heer Scheps.

Men hoort hem hier snikken. Om het verlies van den „mooien tijd“ van het concentratie-kamp. Die tijd bracht tijdelijke eenheid; maar daarna kwam „het gekrakeel“ terug.

Heeft de Heer Scheps niet geleerd uit het verleden? Concentratie-kampen hebben wij niet als de eersten kennen. Die waren ook al bij de Babyloniers in de mode. De Bijbel heeft — bij monde b.v. van Jeremia 31, het „beroemde hoofdstuk van de synodocratische quasi-theologie“ — ons geleerd, dat een concentratiekamp van Godswegen niet de bedoeling heeft, dat Efraïm en Juda (Hosea 5) nu maar „mudje bij mudje“ zal gooien, doch omgekeerd, dat het lijden als kastijding Gods naar het Woord zal terugdringen. Vandaar ook, dat Jeremia als vrucht van het met God doorleefde concentratie-kamp ziet, NIET, dat Abrahams zonen gelijkgeschakeld terugkeeren uit het concentratiekamp om een doorbraak-politiek à la Schermerhorn te gaan bedrijven, doch dat een „overblijfsel“ terugkeert: een overblijfsel, dat de wet niet meer op een briefje heeft, niet meer van rabbijnen afhankelijk wil zijn, doch dat de wet op de tafelen van het hart geschreven heeft.

Maar de heer Scheps ziet de nuttigheid van het concentratiekamp anders dan Jeremia. Hij verwacht er de vrucht van synthese van. Van zooiets als een P.S.B., die de N.S.B. zal vervangen. Daarom is hij het met ons blad niet eens. Hij schrijft:

Het gesprek is verstomd, het gekrakeel over Indonesië, om Iran, om een Noodwet, om de bezetting van posten heeft het gesprek vervangen. Wij luisteren al niet meer naar elkaar. Het is niet mogelijk gebleken de plannen van de oorlog te verwezenlijken. Van de fusie tussen Anti-Revolutionairen en Christelijk-Historischen is niets terecht gekomen. Eigenlijk zijn wij precies zo ver als in de dagen van lang voor de oorlog. Een sterk staaltje vonden wij daarvan in het Jubileumnummer van het Gereformeerde weekblad „De Reformatie“ (7 October 1950). Beschouwende een stuk geschiedenis van dit blad en van het gereformeerde leven, schrijft Kamphuis o.a. (handelende over de fusie Anti-Rev. met Chr.-Historischen).

Het is dus ds Kamphuis, die den toorn van dhr Scheps heeft opgewekt. Van ds Kamphuis worden de volgende woorden aangehaald:

„En als ná de revolutie van dr J. G. Geelkerken (Synode Assen) in 1925 getracht wordt voor hem en de zijnen een plaats te houden in de jeugdactie, dan tekent „De Reformatie“ verzet aan op confessionele gronden, zoals ook de universitaire kerkjeugd opgeroepen wordt toch de kracht niet te verliezen door de grondslag der belijdenis niet te willen voor georganiseerde actie.“

Op dezelfde lijn ligt de worsteling om onze jongeren te behouden bij de waarachtige leer der antithese, die naar de Schriften is. Als het chr.-historische blad „De

Deuteronomium 32 : 37-43

(Statenvertaling)

Dan zal Hij zeggen: Waar zijn nu hun goden, waar is de rotssteen, zoo door hen betrouwd? Gij eet en drinkt van d'offers hun geboden — zoekt hulp en heul dan bij hun steen en hout! ¹⁾ Zie nu, dat Ik, Ik DIE ben, Ik, de Sterke, geen God met mij, Ik dood en Ik geef leven, Ik sla en heel, geen macht keert ooit mijn werken ²⁾ en uit mijn hand kan niemand redding geven.

Ik zal mijn hand tot aan den hemel heffen en Ik zal zeggen: 'k leef in eeuwigheid! Zie, als mijn hand met haar gericht zal treffen, indien 'k mijn glinst'rend zwaard wet tot den strijd, dan zal 'k mijn wraak op hen doen wederkeeren, van 'a vijands bloed mijn pijlen dronken maken, mijn zwaard eet vleesch, zooveel het zal begeeren, voor al hun doen komt over hen mijn wraak.

Juicht, heidenen, juicht met zijn volk den HEERE: 't bloed van zijn knechten wreekt zijn sterke de wraak zal op zijn vijand wederkeeren, [hand, ³⁾ verzoenen zal de HEER zijn volk en land.

A. v. B.

Melodie: Beza, Les saints cantiques, 1595.

- ¹⁾ Jer. 3 : 9.
- ²⁾ Jes. 43 : 16.
- ³⁾ Deut. 28 : 3.

Nederlander“ gewag maakt van een streven van jongeren om de tegenstelling Anti-Revolutionair—Chr.-Historisch te overbruggen, dan verspeelt „De Reformatie“ voor de zoveelste maal de gunst van het volk, dat de verzadiging van het vlees begeert in de hunkering naar valse eenheid: „Verdoezeling der beginselen..... dat betekent elk officieel samengaan met de Christelijk-Historischen, zolang zij over Barthiaanse invloeden schrijven, zoals zij doen“.

Het is duidelijk, dat ds Kamphuis — volkomen terecht — hier het Barthianisme bij de kladden heeft. Dat ellendige -isme is aansprakelijk voor al de naoorlogische misère van Nederland. In Nederland — dank zij Kuypers invloed — heeft het christelijk geloof nog altijd de kracht bezeten van vereeniging op basis van het Woord. Men moest dus in Nederland, wilde men wat nieuws beginnen, de christenen mee krijgen. Nu heeft Barth de methode gevonden, die ertoe leiden kan, de christenmenschen het socialisme te leeren slikken, onder voorgeven, dat hij met den bijbel opereert — wat het geval niet is. Eettelijke hervormden — allang theologisch ondervoed — zijn „erin gevlogen“. Van Kuypers eigen leerlingen zijn er ettelijken eveneens ingevlogen, ook aan de V.U. Ze lieten Kuypers „verdedigen“ door synodes, waarom ze zelf zich geen oogenblik bekommerden, als ze maar die malle extremisten van „De Reformatie“ uitwierpen, en over antithese (Kuypers!) en isolationisme dachten ze verder vrijwel barthiaansch. Gevolg was: een enorme begunstiging van 't barthianisme, en daardoor van de „doorbraak“, tot in theologien- en missionarissen-kringen der synodocratie toe.

Maar de Heer Scheps doet net, alsof ds Kamphuis niet over Barth schreef en zegt dan:

„Waarschijnlijk zullen de Humanisten in de Partij deze regelen niet geheel kunnen verwerken. Zij zullen, overigens met ons, niet kunnen begrijpen, dat de Chr.-Historicus mr J. J. R. Schmal, strevende naar beter begrip, zo mogelijk naar fusie met de Anti-Revolutionairen, nu bezig is „zijn vlees te verzadigen“, dat hij voorts „naar valse eenheid hunkert“ en medewerken wil „de beginselen te verdoezelen“.

Tot zoover het citaat.

Dat is natuurlijk geen „mooie“ polemiek. Want

mr Schmal kan alleen door ds Kamphuis getroffen zijn, indien hij het Barthianisme bevordert. Daar loopt het over bij ds Kamphuis. Maar dit alles negeerende, schrijft de Heer Scheps:

„Deze voor Protestanten, evenzeer als voor Humanisten, in de Partij van de Arbeid onbegrijpelijke taal, wordt gedrukt (herdrukt) in het jaar 1951, zes jaar na de bevrijding.“

Geen fusie tussen Anti-Revolutionairen en Christelijk-Historischen. Weg gesprek in cel en kamp. Weg gemeenschappelijk doorleiden leed. Weg gemeenschappelijk verlangen der jaren 1940—1945. Nu zijn wij vrij, cel en kamp zijn verlaten en wij leven weer volkomen in de glorie van de consequente oude antithese“.

Even later:

„Van een concentratie der Protestanten is niets terecht gekomen. Anti-Revolutionairen en Chr.-Historischen en Staatkundig-Gereformeerden staan ook heiden naast en nu en dan tegenover elkander. Van de droom der jaren 1940—1945 kwam niets uit. Het vlees van Chr. Historische Barthianen bleef onverzadigd“.

Besloten wordt met de volgende tirade:

Wij vragen ons zelf en U en onze Chr.-Historische vrienden met nadruk af: zou het niet hoog tijd zijn te trachten tot een bespreking te komen? Of om het met het lelijke woord uit te drukken: het Gesprek te voeren? Cel en kamp zijn in Nederland, gelukkig, nog leeg.

Inderdaad: cel en kamp zijn nóg leeg. Het is daarom goed, op tijd elkaar hieraan te herinneren: het concentratiekamp bekeert geen mensch, en het vereenigt geen menschen. Bekeeren en (werkelijk) vereenigen doet alleen het Woord. Uit een nieuwe „ballingschap“ (inclusief concentratiekampen) zullen wij alleen te voorschijn mogen komen met de vrucht van Jeremia 31: het Woord in het hart, niet de fusie. Het Woord in het hart, en dus: de rechte samenbinding en de rechte scheiding. Het Woord in het hart, en dus het Barthianisme in den ban.

En als de Hervormde menschen, die „gereformeerd“ willen leven, nog langer de Barthianen-van-de-doorbraak laten modderen aan „de Kerk“, dan zullen zij ook in politieke zin de ellende over Nederland helpen vergrooten. Geen N.S.B. en geen P.S.B. en geen K.S.B. (Kerkelijk Socialistische Beweging), doch alleen de „vrijmaking“ (kleine v) kan ons land helpen. Vrijmaking is en blijft de eerste sociale daad.

En laat ze nu maar lachen dat het dávert. K. S.

KERKELIJK LEVEN

*: Ezau's daad

Onze verleden week reeds aangehaalde correspondent heeft zelf een andere vertaling van Hebr. 12:17 voorgeslagen. Deze luidt aldus:

„Want hij vond geen plaats (gelegenheid, kans) om tot terugkeer van zijn daad te komen, hoewel hij dien (terugkeer) met tranen zocht.“

Schrijver geeft de volgende „toelichting“ bij zijn vertaling:

„Die 'daad' is dan 't in vs. 16 genoemde verkoopen van het eerstgeboorterecht. Aan die daad ligt natuurlijk een „noein“ (het hebben van een bepaalde gedachte) ten grondslag en het willen veranderen van die daad is „meta-noein“ (het komen tot andere gedachten). Ezau wilde dus zijn daad ongedaan maken. Het Grieksche woord (uit Hebr. 12:17) „ekzetein“ beteekent: de wegen daartoe (ijverig navorschen. Hij heeft het niet gekund door de achter deze geschiedenis liggende praedestinatie.“

Verwezen wordt nog naar het Handwoordenboek op 't N.T. door D. Harting (1863), die als betekenis voor „metanoia“ (in de Statenvertaling weergegeven met „berouw“) opgeeft: „t terugkomen op vroegere daden of besluiten. In dezen zin alleen Hebr. 12:17“.

Tot zoover de brief.

Ik zie geen kans dit te verbinden tot een eenheid. Zocht Ezau alle wegen af om op zijn besluit terug te komen, maar vond hij de kans ertoe niet? Maar volgens inzender was hij er al op teruggekomen. Ezau had er volgens hem groote spijt van. Dat is zoo iets van „terugkomen“ op zijn besluit. Inzender zelf omschrijft dat even later letterlijk aldus: „tot andere gedachten komen“. Maar dát is hem wonderlijk goed „gelukt“ volgens inzender. Hij dácht er nu heel anders over.

Maar er was meer in geding dan een spijtgevoel van hem. Er waren er twee, neen, drie bij betrokken: Ezau, Jacob (de „kooper“) en Izaak (de zegenspreker). En nu is het opvallend, dat inzender den éénen keer het heeft over „tot andere gedachten komen“ (wat al lang een feit was, volgens inzenders constructie), den anderen keer over „het terugkomen op zijn daden“, het ongedaan willen maken van de daad. Daarvoor zouden Jacob en Izaak moeten te vinden geweest zijn, en die wilden geen van beiden de situatie veranderen.

Het komt mij voor, dat inzender in Hebr. 12:17 het woord „metanoia“ achtereen in twee betekenissen gebruikt:

- a) tot andere gedachten komen,
- b) de daad ongedaan maken.

Maar dat zijn twee volkomen verschillende zaken. Inzender zal dus moeten kiezen: of het ééne, of het andere (of een derde). Maar hij kan niet beide betekenissen handhaven.

Blijft hij staan bij de betekenis: de daad ongedaan maken (waarvoor Jacob en Izaak noodig waren), welk

uis getroffen
rdert. Daar
t alles negoe-

voor Huma-
rijpelijke taal,
1951, zes jaar

n en Christe-
n kamp. Weg
gemeenschap-
a zijn wij vrij,
veer volkomen
itthese".

n is niets te-
Chr.-Histori-
aan ook heden
Van de droom
Het vlees van
adigd".

le:

hr.-Historische
og tijd zijn te
? Of om het
et Gesprek te
gelukkig, nog

. Het is daar-
rinneren: het
nsh, en het
en en (werke-
lit een nieuwe
mpen) zullen
niet de vrucht
hart, niet de
: de rechte
Het Woord in
en ban.
gereformeerd"
n-van-de-door-
dan zullen zij
ederland hel-
S.B. en geen
g), doch alleen
land helpen.
daad.
K. S.

LIJK LEVEN

correspondent
12:17 voor-

enheid, kans)
ien, hoewel hij

" bij zijn ver-

nde verkopen
ad ligt natuur-
bepaalde ge-
eranderen van
tot andere ge-
gedaan maken.
17) „ekzētein“
navorschen. Hij
ze geschiedenis

woordenboek op
beteekenis voor
geven met „be-
geregte daden of
17".

it een eenheid.
it terug te ko-
Maar volgens
„Ezau had er
s van „terugko-
hrift dat even-
chten komen".
kt" volgens in-

spijtgevoel van
strokken: Ezau,
preker). En nu
keer het heeft
at al lang een
), den anderen
, het ongedaan
uden Jacob en
die wilden geen

abr. 12:17 het
teekeningen ge-

ende zaken. In-
e, of het andere
e betekenissen

daad ongedaan
g waren), welk

zakkelijk verschil is er dan tusschen zijn opvatting en de door hem bestredene (van dhr D. Holwerda)?

En blijft hij staan bij de betekenissen: tot andere gedachten komen, wel, waarom dan verteld, dat Ezau daar- toe al de wegen ijverig navorschte? Even indenken: een man, die alle wegen ijverig navorscht, om zijn gedachten te veranderen. Maar dat is toch al gebeurd op dit stand- punt, gelijk ook volgens de door inzender bestreden meening?

Het enkele constateeren van dit laatste felt maakt het m.i. onnoodig, breed in te gaan op inzender's opmerking, dat Ezau door de praedestinatie verhinderd werd. Vermoedelijk bedoelt hij: Ezau werd verhinderd in dat on- gedaan maken van den verkoop. Maar een poosje later schrijft hij: Ezau probeerde, tot andere gedachten te kom- men. Dat heeft geen praedestinatie hem verhinderd, want hij is er wonderlijk goed in „geslaagd".

Hoe inzender het met die praedestinatie bedoelt, is mij dus niet duidelijk. Hij zal wel met mij er bezwaar tegen hebben, de praedestinatieleer te zien als een vergunning of aanmoediging voor de prediking van een zeker fata- lisme.

K. S.

*: Ds J. Bosch over Dr A. Kuiper

In zijn nieuwe ingezonden stuk merkt ds J. Bosch ten vervoelge op:

„Uw betrekkelijke verontschuldiging van K. noopt mij niet tot volmondige instemming. Zeker, het is waar, dat Kuiper niet van alles de schuld had, en ook, dat zijn leerbegrippen aan oude theologen ontleend waren, maar felt is toch, dat een man als Kuiper van stonde aan we- ten kon, dat hij met een scholastiek systeem tegen de Belijdenis kwam te staan, en de historie getuigt dat hij, eenmaal vrije toegang verkregen hebbende, onnoemelijk veel ellende in de kerkelijke wereld veroorzaakt heeft. Trouwens in de Heraut van 14 Januari 1894 heeft hij reeds het gevoelen uitgedrukt, dat bij de opvattingen overeenkomstig zijn inzichten, ontstaan moet een geheele verandering van de gestalte en de practijk van het ker- kelijk leven. En heeft hij elders niet verklaard, dat „wel- iswaar" in de Belijdenis een andere voorstelling van za- ken gegeven wordt, dan in zijn gedachten-systeem? Ik vind dit erg genoeg.

Ook dat van de zijde van Amsterdam niet altijd, met- terdaad het Beding gerespecteerd is, hoe mooi op de Synode van Dordrecht gesproken was. Wielenga heeft het wel gezien wat de opleiding met Maccovius had uit te staan, bij vader en zoon.

Dat uw blad Kuiper zou importeeren, heb ik niet alleen niet gezegd, maar ook niet bedoeld, maar wel deed uw uitspraak over de Synode van 1896 mij heimelijk vreezen, dat u vrede gevonden hadt in de vrije entree van Kuiper's leeringen, althans voor een deel".

Tot zoover ds Bosch.

Of zijn visie op Kuiper's persoon de juiste is? Let wel: op zijn „persoon"; want ds Bosch zegt: hij (d.w.z. Kuiper) kon wel weten, en dit „van stonden aan", dat hij met zijn systeem tegen de belijdenis kwam staan?

Ik zou dit niet graag nazeggen. Ik geloof wel, dat Kuiper in meer dan één opzicht tegenover de belijdenis kwam staan, maar ik geloof ook, dat hij dat niet met een „systeem" deed. Daarvoor zijn er in de geschiedenis van zijn publicaties te veel tegenstrijdigheden. Daarvoor was Kuiper ook, naar ik meen te moeten volhouden, veel te gauw bereid, in bepaalde detailkwesties, met een „op- lossing" voor den dag te komen, die niet uit een „sy- steem" was afgeleid, doch uit den wil, om een bepaalde moeilijkheid incidenteel op te lossen. Voor het willen

Het wederom erkennen van den ambtelijken dienst van den evangelist

Het meerderheidsrapport van zendingsdeputaten zegt, dat de kerken naar de Schriften zullen handelen, indien zij wederom erkennen den ambtelijken dienst van „evangelist" als evangelieprediker en kerkplanter onder de volken, die nog van het Evangelie verstoken zijn, en dat de kerken in haar papieren (kerkenorde- ning, bevestigingsformulieren, eventueel hare confes- sie) deze erkenning vastleggen en concretiseeren (bl. 13).

Daartegenover staat dan de minderheidsnota, welke het tegendeel adviseert.

We geven een resumé van de gronden, welke sinds den reformatietijd tegen de erkenning zijn aangevoerd, met een korte weerlegging.

1. Als argument tegen de erkenning van het evan- gelistenambt voert men wel aan, dat de Schrift er ons zoo weinig van zegt, zoodat we te weinig gegevens zouden hebben.

We hebben echter eerder gezien, dat er omtrent de evangelisten heel wat uit de Schrift valt samen te lezen. Omtrent den evangelist veel meer dan omtrent den diaken! Ook van de ouderlingen en de herders en leeraars en hun werk weten wij zeker niet méér dan omtrent den evangelist. En wat ons omtrent den evan- gelist, zijn bevestiging, bevoegdheid en ambtswerk wordt meegedeeld is ruim voldoende om het eigene van dat evangelistenambt duidelijk voor oogen te hebben.

2. Verder voert men tegen de erkenning wel aan, dat het evangelistenambt zeer nauw met het apostel- ambt is verbonden en dat alleen de apostelen, als ze nog leefden, het zouden kunnen instellen. (Voetius, Kuiper, Synode 1896, Sillevius Smitt en anderen.)

Er is echter reeds op gewezen, dat de aard van hun werk meebracht, dat ze nauw met de apos- telen samenwerkten en de leiding en het gezag van

geven van een systeem was hij veel te veel de generaal, die zegt: dáár en dáár wil ik uitkomen, zóó en zóó kan ik er komen. De „Truman" in Kuiper heeft den „Mac Arthur" in Kuiper altijd in de hand gehad. Als men het mij vraagt, dan zie ik daaruit de ongelukken bij Kuiper geboren worden. Hij is mij te weinig bereid, uitgelachen of genegeerd te worden. Hij is mij te gauw klaar; en hij kan te gemakkelijk een redeneering in elkaar draaien. Wie hem in de Tweede Kamer hoort ooreen over de filosofie van Kant, omdat hij een wetsontwerp voor „Delft" er dóór krijgen wil, die kan er kwáád om worden, dat die man met zijn verleden en met zijn universitaire leu- zen in dát gezelschap met Kant opereert, alsof er geen vrije universiteit ooit wenschelijk kon wezen.

Maar wat hebben vele tegenstanders van Kuiper zelf gedaan? Ook onder hen waren toch velen verleid op de idee van een „systeem", en bereid het onmiddellijk te aanvaarden, als het maar encadreerde wat zij tegenover Kuiper meenden te moeten vasthouden. Als Bavinck niet telkens voor Kuiper overstag gegaan was, doch een sy- steem geleverd had, dat hem den systematicus der A- menschen gemaakt had, dan zouden zij hem blijvend ge- celebreeerd hebben, ook al ware het een scholastiek sy- steem geweest. Hebben de A-menschen als groep Linde- boom begrepen en recht gedaan? Ook zij lieten hem vaak alleen staan.

Ja, Maccovius wordt genoemd. Maar waarom kwam er tegen hem averste? Niet om zijn „systeem", maar op enkele theologische punten. Zijn filosofie b.v. bevat onder- scheidene onaanvaardbare, scholastische elementen, maar is men in zijn Kuiper-bestrijding dáár erg tegen inge- gaan? Ik meen: neen. Toch zit daar zijn „systeem" in verankerd.

Ds Bosch meent, dat Kuiper zoo veel schuld heeft in zijn systeem. Maar waarom zijn zijn tegenstanders op den duur gaan zwijgen? Omdat ze meenden Kuiper's (ondersteunde) systeem te moeten beantwoorden met een ánder systeem. Dat lukte hun evenmin als het Kuiper gelukte; maar wat ze wel hadden kunnen doen, n.l. be- paalde stellingen van Kuiper weerleggen met Schrift en belijdenis, dat hebben ze zelf (afgezien van artikelen en verhandelingen in tijdschrift) langs den „kerkelijken weg" nagelaten. Ze hebben zich laten vinden voor een 1905- compromis; en reeds in het ingaan op die suggestie, had- den ze het spel verloren. Ze hadden moeten opponeeren tegen sententies langs den kerkelijken weg, iets anders dus dan Bedum in felle gedaan had, en terugkomende op dat goede pad na 1896. De krampachtige pogingen van sommigen, om den theoloog Kuiper met theologie te verslaan, waren al een verzwakking van de eigen positie.

Geen anti-theologie, en ook geen theologisch compromis (1905), doch handhaving der belijdenis (of anderszins haar revisie) had moeten gezocht zijn. Men moet niet exclusief aan Kuiper de schuld geven, wanneer men zelf op dit hoofdpunt op Kuiper's standpunt ging staan. Greij- danus in 1836, die zei het goed: de punten, waarover men toen wou gaan handelen, waren, zei hij, al confessioneel bepaald. Er werd natuurlijk niet geluisterd naar hem; dat was mis. Maar in 1905 had men al, van beide kanten, dit juiste inzicht prijsgegeven. Niet de stellingen van 1905 waren het grootste ongeluk, doch het ingaan op de suggestie: „een nieuwe theologische formule" was het principiele ongeluk. Men rédt de kerk nooit door weten- schappelijke theologie, doch alleen door hartelijke belij- denis.

Na deze ontboezeming — want zoo iets is het wel — te meer zal duidelijk kunnen zijn, dat „de heimelijke vrees", bedoeld in den laatsten zin van de boven aange- haalde passage uit ds Bosch' ingezonden stuk niet nood- dig was geweest. We hebben al opgemerkt, dat ze niet paste op de feiten van mijn werk na 1933.

Later meer.

K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

de apostelen erkenden. Doch dat geldt evenzeer voor de overige ambtsdragers in het N. Testament. De diake- nen (Hand. 6) ontvangen ook ambt en ambtspraak uit de handen der apostelen! En de ouderlingen worden door bijv. Paulus ook in het ambt gesteld en vermaand en geïnstrueerd! In dezen is er werkelijk weinig ver- schil. En ook dient er op gelet te worden, dat de evan- gelisten soms vrij zelfstandig werkten. Zoo Philippus (Hand. 8). Mogen we Apollos naar den aard van zijn werk ook tot de evangelisten rekenen, dan geldt dat ook voor hem volgens 1 Cor. 16:12, waar we lezen, dat het Apollos' wil niet was tot Paulus te komen.

3. Voorts voert men aan, dat alleen Christus dat ambt mag instellen en dat aan een kerk of gezamen- lijke kerk niet toekomt (Synode 1896).

Dit is er echter wel heelmaal naast, want Epheze 4:11 zegt letterlijk, dat Christus de evangelisten heeft gegeven, en we lezen 1 Tim. 4:14, dat een pres- byterium, een kerkeraad van een plaatselijke kerk, Timotheus de handen opgelegd en in het ambt bevestigd heeft, terwijl volgens 2 Tim. 1:16 een apostel daaraan medewerking heeft ver- leend! M.a.w. Christus en dies de apostelen en de kerken hebben dat ambt gewild, gegeven en ingesteld.

4. Het evangelistenambt droeg meer het karakter van een charisma dan dat van een bijzonder ambt (Bouwman e.a.) — zoo wordt wel tegengeworpen.

Dit argument is om minstens twee redenen tegen- over de Schrift niet vol te houden. In de eerste plaats hierom niet, dat er duidelijk melding wordt gemaakt van het ambt van evangelist, getuige alleen al de bevestiging van Tim. in dat ambt. En in de tweede plaats mag men niet, gelijk de niet-Schriftgelooovige theologie heeft gedaan (b.v. Adolf von Harnack en velen met en ná hem) een soort tegenstelling forcee-

ren tusschen charisma (bijzondere genadegave) en ambt, alsof het een het ander uitsluit, alsof er Goe- te s-ambten waren tegenover k e r k e l i j k e ambten. Want er waren inderdaad bijzondere genadegaven los van het kerkelijke ambt, doch ook kerkelijke ambts- dragers deelden erin (b.v. Hand. 13:1: profeten en leeraars; enz.). Doch ook die niet-Schriftgelooovige wetenschap komt al meer tot de erkenning, „dat men niet spreken kan van een verschuiving van de „pneu- matische" (geestelijke) naar de „juridische" opvat- ting, die de kerkorde wezenlijk anders zou doen zijn" (K. L. Schmidt in Kittels Woordenboek, deel 3, bl. 539; vergelijk R. Schippers in diens bespreking van het boekje van Prof. A. M. Brouwer, De kerkorgani- satie der eerste eeuw en wij; De Reformatie, jaarg. 17, no. 28).

5. Ook brengt men in, dat we ná den apostolischen tijd niet meer hooren van het evangelistenambt (Sil- levis Smitt).

We hebben boven, in navolging van het meerder- heidsrapport, er op gewezen, dat deze uitspraak on- houdbaar is, daar Eusebius nog melding maakt van vele evangelisten in de tweede eeuw na Chr.

6. Voetius brengt als bezwaar tegen de erkenning ook in, dat het evangelistenambt niet universeel was maar beperkt tot plaatsen en streken, overeenkomstig de door de apostelen hun verleende opdrachten.

De waarheid is, gelijk we gezien hebben, dat ze over- al konden prediken aan Joden, Jodengenooten, Sama- ritanen en heidenen, doch wel waren de opdrachten door de apostelen hun verleend beperkt tot één of meerdere plaatselijke kerken (Tim., Titus e.a.). Het is zóó: ze konden overal het Woord uitdragen, doch tot hun ambt behoorde ook soms plaatselijke kerken tot zelfstandigheid en vaste organisatie te leiden.

7. Precies het tegenovergestelde beweert Prof. H. Bavinck: het evangelistenambt was universeel, daar het macht en gezag had over alle kerken.

Deze bewering is niet juist: de apostelen hadden dat wel, de evangelisten niet. Ze konden wel overal prediken ter verbreiding van het evangelie, doch hun bevoegdheid in plaatselijke kerken was beperkt tot de opdracht, gelijk onder 6 is opgemerkt.

8. Hun ambt was meer de vertaling en dus de mon- delinge overlevering van de evangelische stof der la- tere geschreven evangeliën, zoodat de evangelie- geschriften hun ambt overbodig maakten (Kuiper, De Zwaan, v. d. Waal in zijn minderheidsnota).

We hebben reeds opgemerkt, dat inderdaad soms voor de prediking vertaling uit het Arameesch in het Grieksch noodzakelijk was, doch die vertaling en mon- delinge overlevering waren geen doel, doch middel om den Christus te prediken! En die verkondiging was het doel.

9. De kerken mogen het evangelistenambt niet we- derom erkennen, want we zijn in elk geval gebonden aan het getal ambten, in Belijdenis en Kerkenordening genoemd en omschreven (Synode 1896).

Als we als Gereformeerden gelooven, dat de ker- kelijke papieren te toetsen zijn aan de Schriften en dus ook voor herziening en verbetering vatbaar, dan weten we, dat zulk een argument waardeloos is. De Belijdenis en Kerkenordening mogen en kunnen niet binden boven of tegen de Schriften.

10. De vaders der reformatie waren tegen de er- kenning van het evangelistenambt.

We hebben eerbied voor de meeningen der vaders en als ze overeenkomstig de Schriften spreken, nemen wij hun gevoelens dankbaar aan en over. Doch daarin zit het juist: we moeten hun meeningen toetsen aan de Schrift en als wij ze niet Schriftuurlijk bevinden loslaten voor wat beters. En nu blijkt als we de va- deren lezen en synodebesluiten als van 1896 en 1902, dat die vaders weinig nauwkeurig de Schriften in dezen gelezen hebben en soms daaruit geheel niet ar- gumenteerden (Synode van 1896!).

Daarom mogen we de Schriftuurlijke vrijmoedig- heid hebben om van de vaders af te wijken. Alleen: we zullen zelf naar allen kant de zaak dienen te be- zien, opdat ook wij weer niet afwijken.

11. Ook wordt als argument tegen de erkenning van het evangelistenambt ingebracht, dat reeds de naam misverstand kan wekken, alsof we aan zende- lingen van vereenigingen en genootschappen mogen en moeten denken, zoodat het gevaar ontstaat, dat op plüistische en methodistische wijze kerk en zending weer gescheiden worden.

Ds v. d. Waal legt daarop sterken nadruk en laat aan het einde van zijn minderheidsnota den volgende zin vet drukken: „Op grond van de Schrift, en ook gezien de historie der zending achten we, dat erken- ning van het speciale ambt van zending zal leiden tot een nog grooter uiteenrukken van „kerk" en „zen- ding", dan tot dusver geschied is" (bl. 21).

We gelooven echter, dat deze samenvatting niet houdbaar is. Al dadelijk het eerste niet: het is „op grond van de Schrift" niet te bewijzen, dat kerk en zending uiteengerukt werden door de er- kenning van het evangelistenambt. Dat heeft ook Ds v. d. Waal voor den apostolischen tijd niet bewezen met Schriftgegevens. Dat kan ook niet. Het ligt er maar aan, of de kerk van Christus leeft en werkt naar de Schriften. En als in de Kerkenordening, eventueel in de Belijdenis, het evangelistenambt erkenning en omschrijving vindt naar de Schriften, dan kunnen kerk en zending niet uit elkaar gerukt en niet van elkaar gescheiden worden. Tenzij de kerk de norm loslaat. Doch daartegen helpt de beste Belijdenis en